

De kameel en de naald

*'Het is gemakkelijker dat een kameel door het
oog van een naald gaat,
dan dat een rijke het Koninkrijk van God
binnengaat.'*

(Mt 19:24; Mk 10:25; Lk 18:25)

Deze uitspraak zal voor de meesten van ons overbekend zijn. Preken en literatuur verwijzen er vaak naar, maar toch is het een vreemde uitspraak. Wat denkt u zelf? Heeft de Heer hierbij iets bepaalds in gedachten of moeten we eerder denken aan een soort ironie? Ik heb me vroeger laten vertellen dat de Heer Jezus met deze woorden op een bepaalde poort in de stadsmuur doelde. Het verhaaltje ging ongeveer als volgt:

'Er was eens een stadspoort in Jeruzalem die in de volksmond "oog van de naald" werd genoemd. Deze stadspoort bevatte een zeer kleine opening. 's Nachts als de grote poorten van de stad werden gesloten, konden de reizigers alleen nog via deze poort naar binnen gaan. De poort was echter zo klein dat als iemand met een kameel door deze opening wilde, het dier op zijn knieën moest gaan en al zijn bagage diende af te leggen.'

Deze verklaring is tamelijk oud. We vinden deze theorie voor het eerst in de *Glossa Interlinearis*, een hoogstaand middeleeuws commentaar van Anselmus van Laon (1050-1117 n.Chr.). Hij was echter niet de eerste die een uitleg voor deze uitspraak probeerde te vinden. Ook de vroegere kerkvaders Origenes (185-

254 n.Chr.) en Cyril (315–386 n.Chr.) gaven een mogelijke oplossing. Beiden wezen op een mogelijke vergissing in de tekstoverlevering. Het Griekse woord voor 'kameel' (*kamēlos*) zou verward zijn met het Griekse woord voor 'scheepstouw' (*kamilos*). In de originele handschriften van de evangelisten zou dus 'scheepstouw' (*kamilos*) hebben gestaan, maar een kopiist zou per vergissing hiervan 'kameel' (*kamēlos*) hebben gemaakt. Dit is een logische conclusie en het feit dat Griekse handschriften – al zijn het er maar zeer weinig – deze tekstvariant hebben, steunt deze opvatting.

Maar is dit de juiste conclusie? Zou een kopiist niet veel meer de neiging hebben om van 'kameel' (*kamēlos*), 'scheepstouw' (*kamilos*) te maken in plaats van het tegenovergestelde? Het beeld van 'een scheepstouw door het oog van een naald' zou toch veel beter passen dan 'een kameel door het oog van een naald'. De verklaring van deze kerkvaders voldoet mij dus niet.

Het lijkt me aannemelijker dat de Heer Jezus een populaire vergelijking gebruikt om aan te geven dat iets volledig onmogelijk is. De kameel was vanouds het grootste dier in Israël (Gn24:10) en daarom werd dit beeld gebruikt om iets heel groots aan te geven. Ook later zou de Heer Jezus deze vorm nog eens gebruiken, als Hij de

dacht hier anders over en sprak deze gelijkenis uit. Dit verklaart waarom de discipelen schrokken (Mk10:26). Ook zij waren ontdaan in hun hart en zagen onmiddellijk de draagwijdte van deze opmerking. 'Als zelfs de rijken niet in het Koninkrijk van God mogen ingaan, wie kan dan nog gered worden?' vroegen ze (zie Mt19:25). Het antwoord was eenvoudig: als een mens niet in staat is om tot God te komen, kan God nog wel in staat zijn om tot de mens te komen! De Heer verbood dus niet in eerste instantie het bezit van aardse schatten, maar wees erop dat geen geschapen wezen vanuit zichzelf het recht had om in Gods Koninkrijk te komen. Alleen nederigheid tegenover God en vertrouwen op Hem kon hen in het Koninkrijk van God brengen. Niet rijkdom, kracht of kunst, maar alleen de barmhartige genade van God kon dit bewerken. Het is Gods kracht die zaken in beweging zet, en niet onze kracht. Wij dienen daarbij gehoorzaam te zijn aan Hem. De Heer Jezus gaf met deze gelijkenis dus niet een mogelijkheid aan, maar een onmogelijkheid. Het enige wat de mens nog kon doen was bidden: 'Heer, redt U mij, want ik kan het niet!'

Het bovengenoemde verhaal van het piepkleine stadspoortje moeten we maar vergeten. De Heer Jezus wilde erop wijzen dat rijke mensen door hun overvloed veel

schriftgeleerden erop wijst dat ze 'uit hun drank de muggen ziften, maar een kameel wegslikken' (Mt23:24). Het oog van de naald was in die tijd de kleinste opening. De kameel kon dus niet door het oog van de naald gaan. Dit zou alleen mogelijk zijn als er een wonderbare verandering zou plaatsvinden, waarbij de kameel kleiner of het oog van de naald groter zou worden. De Heer Jezus gebruikte dus een typisch oriëntaals beeld en geeft door dit contrast een onmogelijkheid weer. Een soortgelijke uitdrukking vinden we ook terug in rabbijnse geschriften. In de traktaten *Berakoth* 55.2 (bet. 'zegeningen') en *Baba Metzia* 38.2 (bet. 'middenpoort') van de Babylonische Talmoed lezen we dat het onmogelijk is dat een olifant door het oog van een naald gaat. Dit is een uitdrukking die teruggaat tot in de derde eeuw na Christus. Waarschijnlijk is ze gebaseerd op het bovenstaande Israëlitische gezegde en aangepast omdat in Babylon een olifant het grootste landdier is. De Heer Jezus meende dus exact wat Hij zei. De 'kameel' was geen schrijffout.

Vooral de rijken werden zeer ontmoedigd door dit beeld. De Israëlieten geloofden namelijk dat juist de rijken het Koninkrijk van God als eersten zouden beërven. Was hun rijkdom niet juist een teken van Gods gunst jegens hen (Dt28:1-14; Ps112:1-3; Sp3:16; 22:4)? De Heer Jezus

belemmeringen hebben om onvoorwaardelijk de weg van Gods Koninkrijk te gaan. Degenen die wegens Hem alles opgegeven hebben, zullen honderdvoudig gezegend worden (Mk10:28-30). Je kunt geen discipel van het Koninkrijk worden zonder dat het je alles kost.

Het evangelie gaat over Gods genade, en dat heeft Hem alles gekost: hoog was de prijs voor onze vrijheid; we werden niet verlost door zilver, goud of andere schatten, maar door kostbaar bloed als van een Lam zonder gebrek of vlek – Christus. Maar het evangelie gaat ook over onze toewijding aan Gods Koninkrijk en aan Christus als de Koning: hoog is de prijs voor ons discipelschap, alle zilver, goud en andere schatten moet een discipel ervoor in de waagschaal zetten. ■